

УДК 347.65

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2021.1.5>**Р. О. Гаврік**

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративної діяльності
Національної академії Державної прикордонної служби України
імені Богдана Хмельницького

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ ТА ПРЕДМЕТУ СПАДКОВОГО ПРАВА

У науковій статті автором розглянуто основні теоретико-правові підходи до визначення поняття спадкового права як підгалузі цивільного права та його предмету. На підставі проведеного дослідження в науковій статті встановлено, що визначення поняття спадкового права можна звести до трьох підходів: його визначення як права у об'єктивному та суб'єктивному розумінні; його розуміння спадкового права лише у об'єктивному сенсі; його визначення лише як правовідносин, які виникають між спадкоємцями без віднесення до його складу правовідносин за участю нотаріальних, муніципальних та державних органів, які покликані сприяти реалізації спадкових прав (які є окремою складовою цивільного права). Автор зазначає, що спадкове право – це підгалузь права, сукупність цивільно-правових норм, які врегульовують спадкові та пов'язані із ними правовідносини (спадкове право в об'єктивному розумінні), сукупність тих прав та обов'язків, які має спадкоємець у зв'язку із відкриттям спадщини і подальшим прийняттям ним спадщини або відмови від такого прийняття (спадкове право у суб'єктивному розумінні). Автор приходить до висновків, що усі вищенаведені визначення спадкового права пов'язують виникнення спадкового правовідношення з таким юридичним фактом, як смерть спадкодавця і до спадкових слід відносити усі правовідносини, пов'язані із спадкуванням, тобто як правовідносини щодо визначення волі спадкодавця щодо розпорядження власним майном на випадок своєї смерті, так і подальшого врахування цієї волі в процесі спадкування за законом, власне правовідносини щодо реалізації спадкоємцями своїх спадкових прав, а також спадково-процесуальні правовідносини. На думку автора, фактична реалізація цих правовідносин відбудеться лише після смерті спадкодавця, а правовідносини щодо складання і посвідчення заповіту є спадковими умовно, оскільки спадкодавець живий і немає спадкового правонаступництва, однак при складанні заповіту потенційний спадкодавець створює безпосередню основу змісту майбутніх спадкових відносин, які виникнуть після його смерті

Ключові слова: спадкове право, спадкові правовідносини, спадкування, спадкові права, спадковий процес.

Постановка проблеми. В системі сучасного цивільного права України спадкове право відіграє надзвичайно важливе значення, виступаючи одним із найважливіших розділів (складових) цивільного права, поряд із речовим, зобов'язальним правом та правом інтелектуальної власності, оскільки саме його нормами відбувається врегулювання як правовідносин майнового характеру, пов'язаних із розпорядженням особою своїм майном на випадок своєї смерті через складання заповіту або врахування дійсної волі особи спад-

кодавця на випадок, якщо вона не знайшла свого втілення у складеному особою заповіті (фактично ці правовідносини складають предмет регулювання речового права). Як зазначає Є.О. Суханов, спадкове право є похідним щодо загального масиву правових норм цивільного права, які регламентують питання права власності [1, с. 534]. Також спадкове право врегульовує питання, пов'язані із договірним встановленням прав учасників спадкових правовідносин, зокрема: договірні зміна черговості спадкоємців за законом або розміру спадкових часток, розпорядження майном шляхом укладення спадкового

договору, тощо (тобто правовідносини, які по суті складають основу зобов'язального права). Водночас спадкувати можна не лише майно, а й майнові права, в тому числі права інтелектуальної власності. Вище викладене підтверджує свого роду комплексність даної складової частини цивільного права та необхідність виділення її в окрему складову.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Якщо проаналізувати досягнення цивільно-правової доктрини, то можна зробити висновок, що правова природа спадкового права вченими-цивілістами визначається по-різному: спадкове право може розглядатися як складова (галузь, підгалузь, інститут) частина права, законодавства, як наука та як навчальна дисципліна. В першому випадку спадкове право розглядається як сукупність правових норм, які врегульовують правовідносини, які складають предмет регулювання спадкового права, в другому – як сукупність нормативно-правових актів, які складаються із вище зазначених норм права, в останньому – як сукупність теоретичних концепцій, ідей, уявлень, поглядів про спадковому праві як галузі права і законодавства (при цьому навчальна дисципліна прищеплює професійні знання, необхідні для кваліфікованого юриста, а наука формує знання доктринального порядку, що дозволяють глибоко аналізувати проблеми спадкового права, виявляти його недоліки і пропонувати шляхи їх концептуального усунення) [2, с. 24].

Мета наукової статті – провести наукове дослідження поняття спадкового права як складової частини цивільного права, виділення основних підходів до визначення поняття спадкового права та його предмету.

Виклад основного матеріалу. Частина науковців вважає, що спадкове право є підгалуззю цивільного права (поруч із зобов'язальним, речовим правом та правом інтелектуальної власності, зокрема, даної думки притримуються Б.А. Булаєвський [3, с. 32], В.В. Васильченко [4, с. 118], В.В. Гущін [5, с. 574], Ю.О. Заїка [6, с. 22], І.Л. Корнеєва [7, с. 12], О.Є. Кухарев [8], О.В. Мананніков [9, с. 15], Н.М. Оксанюк [10, с. 60], О.П. Попова

[11, с. 6], А.А. Потапова [12], Є.О. Рябонь [13, с. 6, 12], Є.О. Суханов [1, с. 12], Ю.К. Толстой [13, с. 8], Я.М. Шевченко [14, с. 17], а також в останніх наукових джерелах – О.В. Дзера та Н.С. Кузнєцова [15, с. 1020].

Водночас ряд науковців-цивілістів розглядає спадкове право як один із цивільно-правових інститутів, зокрема, це здійснюється такими науковцями, як В.К. Дроніков, О.С. Іоффе [6, с. 21; 16, с. 21], С.Я. Фурса, Є.І. Фурса [17, с. 7–9], на ранньому етапі цієї точки зору притримувалися О.В. Дзера та Н.С. Кузнєцова [18, с. 568]. Серед авторів останніх наукових доробок, які притримуються даного підходу, можна назвати Р.Ю. Половинкіну [19, с. 15], Т.С. Хороша [20, с. 12].

Таким чином, як бачимо, переважаючою у цивільно-правовій доктрині є визначення спадкового права як підгалузі цивільного права, а не правового інституту. Дійсно, зважаючи на наявність у спадкових правовідносинах рис речових, зобов'язальних правовідносин та правовідносин із розпорядження об'єктами інтелектуальної власності (із переважанням перших), можна дійти висновку про те, що спадкове право – це лише цивільно-правовий інститут. Однак в такому випадку виникає питання, до якої підгалузі можна віднести інститут спадкового права – до речового, зобов'язального, чи цей інститут є комплексним. Дійсно, переважаючими у спадкових правовідносинах є питання саме речового права, оскільки основою спадкового права є спадкування, тобто перехід прав на майно від однієї особи до іншої на підставі заповіту або закону у зв'язку із смертю власника (володільця) речі. Як уже зазначалося, спадкові правовідносини можуть бути врегульовані і в договірному порядку (а не тільки в порядку заповіту як одностороннього правочину), а також стосуватися об'єктів права інтелектуальної власності. З іншого боку, спадковим правовідносинам частково притаманні і риси таких галузей права, як адміністративне право та процес (в частині нотаріального посвідчення заповітів, а також спадкового процесу як процесу, який починається із відкриття спадщини і завершується прийняттям спадщини спадкоємцями, а також

питаннями вжиття заходів щодо охорони спадкового майна і деталізацією порядку спадкування за законом і наявністю ряду соціальних гарантій для неповнолітніх та утриманців на отримання обов'язкової частки у спадщині). Якщо розглядати спадкове право лише як цивільно-правовий інститут, то поза межами його правового регулювання залишаються вище викладені питання (нотаріального та спадкового процесу, державно-соціальних гарантій спадкування та охорони спадкового майна), які слід тоді розглядати як окремі цивільно-правові інститути, які мають той самий предмет регулювання, що й спадкове право і спадкування, тобто фактично є складовими однієї підгалузі права.

Вищевикладене, а також наявність особливого (спеціального) предмету правового регулювання (яким є правовідносини, пов'язані із переходом майна від однієї особи до іншої у зв'язку із смертю першої особи та спадковим правонаступництвом на її майно останньої особи) дозволяє сказати про те, що спадкове право не можна вважати простим цивільно-правовим інститутом, а є підгалуззю цивільного права, зважаючи на те, що підгалузь права – це сукупність однорідних цивільно-правових інститутів, пов'язаних між собою єдиним спеціальним предметом правового регулювання і побудованих на єдиних також специфічних засадах [6, с. 21], які диференційовані за принципом їх сутності і змісту [14, с. 17].

Аналіз цивільно-правової доктрини дозволяє сказати про те, що поняття спадкового права також є неоднозначним і дискусійним. Узагальнивши існуючі визначення спадкового права, можна звести їх до трьох підходів:

1) визначення спадкового права як права у об'єктивному та суб'єктивному розумінні (сенсі, значенні) – у вузькому чи широкому розумінні;

2) розуміння спадкового права фактично у об'єктивному сенсі – у вузькому чи широкому;

3) вузьке визначення спадкового права лише як правовідносин, які виникають між спадкоємцями без віднесення до його складу правовідносин за участю нотаріальних, муніципальних та державних

органів, які покликані сприяти реалізації спадкових прав (які є окремою складовою цивільного права).

Так, під спадковим правом в об'єктивному сенсі в юридичній літературі розуміється: сукупність правових норм, що регулюють спадкування [7, с. 12]; сукупність цивільно-правових норм, які регулюють відносини посмертного переходу прав та обов'язків (спадщини) від фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців) в порядку універсального правонаступництва [8]; сукупність встановлених державою правових норм, що регулюють суспільні відносини щодо переходу майна померлого (спадкодавця) до інших осіб (спадкоємців) в порядку спадкування [11, с. 6]; сукупність встановлених державою правових норм, що регулюють умови та порядок переходу після смерті громадянина майнових і деяких особистих немайнових прав та обов'язків [18, с. 569; 21, с. 363]; сукупність правових норм, що регулюють процес переходу прав і обов'язків померлого громадянина до інших осіб у порядку універсального і безпосереднього правонаступництва, а також правовідносини, які виникають у зв'язку з відкриттям спадщини, захистом, здійсненням та оформленням спадкових прав [22]; сукупність правових норм та інститутів, що регулюють однорідні суспільні відносини щодо переходу прав і обов'язків померлого до його спадкоємців і деяким іншим особам (відказоодержувачам, кредиторам померлого), а також інші тісно пов'язані з ними суспільні відносини [23, с. 17]; сукупність норм права, які регулюють перехід цивільних прав та обов'язків померлої особи (спадкодавця) до її спадкоємців в порядку універсального правонаступництва [24, с. 51]; сукупність цивільно-правових норм, що регулюють правовідносини наступництва спадкоємців у правах та обов'язках (майні) померлої фізичної особи (спадкодавця), а також інші, пов'язані із спадкуванням відносини [15, с. 1030].

З іншого боку, спадкове право у суб'єктивному сенсі – це право спадкоємця на прийняття спадщини [5, с. 135]; право особи бути закликаним до спадкування, а також його правомочності після при-

йняття спадщини [22]; право спадкоємця, на користь якого відкрилася спадщина, прийняти її або відмовитися від її прийняття [15, с. 1031]; юридично забезпечена можливість спадкоємця набути майно померлої особи, суб'єктивне цивільне право особи бути закликаним до спадкування, а також інші правомочності спадкоємця після прийняття спадщини [24, с. 5]; права особи, яка кликається до спадкоємства, та права особи, яка вже прийняла спадщину [18, с. 569; 21, с. 363]; право особи бути закликаною до спадкування, а також її повноваження після прийняття спадщини [6, с. 19]; можливість конкретного суб'єкта цивільних правовідносин успадковувати, тобто приймати від померлого конкретної особи права і обов'язки [7, с. 15].

Як бачимо, спадкове право у об'єктивному розумінні – це спадкове право як підгалузь права, а у суб'єктивному розумінні – це сукупність тих прав та обов'язків, які має спадкоємець у зв'язку із відкриттям спадщини і подальшим прийняттям ним спадщини або відмови від такого прийняття. У зв'язку із цим, можемо приєднатися до думки В. С. Серебровського, який розрізняв поняття «спадкове право» (як підгалузь права) і «право спадкування» (як суб'єктивне право спадкоємця) [25, с. 66], що дозволить не змішувати відповідні правові поняття. Виходячи із предмету нашого дослідження, можемо приєднатися до цієї думки, хоча в цілому заперечувати не будемо щодо розуміння спадкового права як прав спадкоємців, хоча в цьому випадку було б доцільно використовувати поняття «спадкові права», а не «спадкове право», оскільки спадкоємець володіє цілою сукупністю відповідних прав: прийняти спадщину або відмовитися від неї, бути учасником договорів у сфері спадкування, мати право відкликати подану заяву про прийняття спадщини, право на виділ своєї частки у спадщині в натурі, укласти договір про зміну розміру спадкових часток або про зміну черговості одержання права на спадкування, тощо.

В даному випадку особливим є підхід, запропонований Є.І. Фурсою і С.Я. Фурсою, які розглядають спадкове право як

один із інститутів цивільного права, в якому мають визначатися межі дозволеної поведінки суб'єктів спадкових правовідносин, що закріплені законодавством України. Водночас, додаткове регламентування спадкових прав відбувається у межах спадкового процесу, під яким розуміють регламентовані законодавством юридично вагомі дії повноважних осіб, які зумовлені переходом прав померлої особи до інших осіб [17, с. 7–9]. Якщо ж проаналізувати сутність даного підходу до розуміння спадкового права, то побачимо, що фактично – це розуміння спадкового права у об'єктивному сенсі, але у вузькому значенні.

Ряд учених розглядають спадкове право без прив'язки до об'єктивного або суб'єктивного його розуміння, але фактично розглядають його саме в об'єктивному розумінні. Зокрема, у літературі зустрічаються наступні визначення спадкового права: сукупність правових норм, які регулюють суспільні відносини, що виникають у зв'язку зі смертю фізичної особи та переходом її прав і обов'язків до інших осіб у порядку правонаступництва [26, с. 742]; сукупність встановлених державою норм, які регулюють відносини з приводу переходу визначених законом цивільних прав і обов'язків фізичної особи, яка померла (спадкодавця), до інших осіб (спадкоємців) у порядку універсального та сингулярного правонаступництва [4, с. 118]; підгалузь цивільного права, що регулює суспільні відносини, які виникають у зв'язку із реалізацією суб'єктами спадкового права своїх прав та обов'язків в процесі спадкування [12]; підгалузь права, яка регулює перехід майна випадку смерті громадян до інших громадян [1, с. 12]; сукупність цивільно-правових норм, що закріплюють умови, порядок та межі переходу майна померлої особи до інших осіб [3, с. 32]; сукупність цивільно-правових норм, які регулюють відносини, що виникають внаслідок переходу майна, а також майнових прав та обов'язків померлого до інших осіб [27, с. 156]; сукупність норм, що регулюють викликані смертю громадянина відносини щодо безпосереднього й універсального наступництва в належних йому майнових і необхідних для їх здійс-

нення особистих немайнових правах та обов'язках [16, с. 19].

Можемо зробити висновок, що усі вищевведені визначення спадкового права пов'язують виникнення спадкового правовідношення з таким юридичним фактом, як смерть спадкодавця. Питання виникає лише щодо обсягу правового регулювання відповідних спадкових відносин – ряд визначень обмежує їх лише правовідносинами, пов'язаними саме із реалізацією спадкоємцем своїх спадкових прав (спадкове право у вузькому розумінні), інші – включають до предмета правового регулювання правовідносини, пов'язані із спадкуванням, пов'язані із діяльністю відповідних нотаріальних, муніципальних та державних органів щодо реалізації спадкового процесу, а також охорони спадкового майна та захисту спадкових прав (спадкове право у широкому розумінні).

Водночас окремі науковці, зокрема Р.Р. Ленковська, відносить до категорії спадкових правовідносин також правовідносини, які виникають до відкриття спадщини в зв'язку з складанням заповіту будь-якого виду, оскільки складання заповіту є юридичним фактом, який згодом впливає на зміст, об'єкт і на суб'єктів спадкового правовідношення після відкриття спадщини, яке реалізується вже після смерті спадкодавця [28, с. 47]. Як зазначає Г.Г. Черемних, основним критерієм для віднесення відповідних правовідносин до предмета спадкового права є їх зв'язок із відносинами з безпосереднього переходу прав і обов'язків померлої фізичної особи в порядку спадкування (такими відносинами є відносини щодо складання та зміни заповіту та розподілу спадкового майна) [23, с. 18]. Можемо погодитися із даною думкою, оскільки звуження спадкових правовідносин тільки до відносин щодо прийняття спадщини не відповідає навіть назві Книги шостої Цивільного кодексу України «Спадкове право», в якій містяться не тільки правові норми, які регламентують порядок прийняття спадщини, але й інші норми, які називалися вище.

Інше питання – термінологічне. Деякі науковці зазначають, що спадкове право регулює спадкові правовідносини та ті відносини, які самі по собі спадковими не є,

тобто виникають або до моменту відкриття спадщини, за життя спадкодавця, або після спадкових правовідносин [6, с. 20]. На нашу думку, віднесення до спадкових правовідносин лише правовідносин щодо прийняття спадщини спадкоємцями доволі спірно. До спадкових слід відносити усі правовідносини, пов'язані із спадкуванням, тобто як правовідносини щодо визначення волі спадкодавця щодо розпорядження власним майном на випадок своєї смерті, так і подальшого врахування цієї волі в процесі спадкування за законом, власне правовідносини щодо реалізації спадкоємцями своїх спадкових прав, а також спадково-процесуальні правовідносини. Питання в тому, що фактична реалізація цих правовідносин відбудеться лише після смерті спадкодавця, а правовідносини щодо складання і посвідчення заповіту є спадковими умовно, оскільки спадкодавець живий і немає спадкового правонаступництва, однак при складанні заповіту потенційний спадкодавець створює безпосередню основу змісту майбутніх спадкових відносин, які виникнуть після його смерті: визначає коло спадкоємців, закріплює зміст їх прав і обов'язків, формує склад спадкового майна, зумовлює саму підставу майбутнього спадкування за заповітом [23, с. 20].

Висновки і пропозиції. Визначення поняття спадкового права можна звести до трьох підходів: його визначення як права у об'єктивному та суб'єктивному розумінні (сенсі, значенні); його розуміння спадкового права лише у об'єктивному сенсі; його визначення лише як правовідносин, які виникають між спадкоємцями без віднесення до його складу правовідносин за участю нотаріальних, муніципальних та державних органів, які покликані сприяти реалізації спадкових прав (які є окремою складовою цивільного права). На нашу думку, спадкове право – це підгалузь права, сукупність цивільно-правових норм, які врегульовують спадкові та пов'язані із ними правовідносини (спадкове право в об'єктивному розумінні), сукупність тих прав та обов'язків, які має спадкоємець у зв'язку із відкриттям спадщини і подальшим прийняттям ним спадщини або відмови від такого прийняття (спадкове право у суб'єктивному розумінні).

Список використаної літератури:

1. Гражданское право: В 2 т. Том 1 : Учебник / Отв. ред. Е.А. Суханов. 2-е изд., перераб. и доп. Москва : Волтерс Клувер, 2004. 720 с.
2. Желонкин С.С., Ивашин Д.И. Наследственное право : учебное пособие. Москва : Юстицинформ, 2014. 134 с.
3. Наследственное право : учебник / отв. ред. К.Б. Ярошенко. Москва : Волтерс Клувер, 2005. 448 с.
4. Васильченко В.В. Визначення поняття спадкового права в об'єктивному значенні. *Юридичний вісник*. 2003. № 3. С. 118.
5. Гуцин В.В., Дмитриев Ю.А. Наследственное право и процесс : учебник. Москва : Изд-во Эксмо, 2004. 672 с.
6. Заїка Ю.О. Становлення і розвиток спадкового права в Україні : дис. ... докт. юрид. наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Київ, 2007.
7. Корнеева И.Л. Наследственное право Российской Федерации : учеб. пособие. Москва : Юристъ, 2005. 301 с.
8. Кухарев О.Є. Спадкове право України : навч. посібник. Київ : Алерта, 2013. 328 с.
9. Мананников О.В. Наследственное право России : учебное пособие. Москва : Издательско-торговая корпорация «Дашков и К°», 2004. 356 с.
10. Оксанюк Н.М. Принципи спадкування в цивільному праві України : дис. ... канд. юрид. наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. Хмельницький, 2016.
11. Попова О.П. Наследственное право : учебное пособие. Хабаровск : Изд-во Тихоокеан. гос. ун-та, 2012. 85 с.
12. Потапова А.А. Наследственное право. Краткий курс : учебное пособие. Москва : Проспект, 2017.
13. Рябоконт Є.О. Спадкове правовідношення в цивільному праві : дис. ... канд. юрид. наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право / Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка; Рябоконт Євген Олександрович. Київ, 2002.
14. Толстой Ю.К. Наследственное право : учебник. Москва : Проспект, 1999. 218 с.
15. Цивільне право України: Академічний курс : підруч.: У 2-х т. / За заг. ред. Я.М. Шевченко. Київ : Концерн Видавничий Дім «Ін Юре». 2003. Т. 1: Загальна частина.
16. Цивільне право України. Особлива частина : підручник / за редакцією О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. 3-е видання, перероблене і доповнене. Київ : Юрінком Інтер, 2010.
17. Грін О.О. Спадкове право України : навчальний посібник: Альб. схем. Ужгород : Видавництво ФОП Бреза А.Е., 2012. 208 с.
18. Фурса С.Я., Фурса Є.І. Спадкове право. Теорія і практика : навч. посіб. Київ : Атіка, 2002. 496 с.
19. Цивільне право України : підручник у двох книгах. Книга друга / за редакцією О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової. 2-е видання, доповнене і перероблене. Київ : Юрінком Інтер, 2005.
20. Половинкіна Р.Ю. Становлення та розвиток радянського спадкового права : дис. ... канд. юрид. наук за спеціальністю 12.00.01 – теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень / Класичний приватний університет; Руслана Юрїївна Половинкіна. Запоріжжя, 2015.
21. Хороша Т.С. Реалізація спадкових прав у міжнародному приватному праві : дис. ... канд. юрид. наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право / Івано-Франківський університет права імені короля Данила Галицького; Тетяна Сергіївна Хороша. Івано-Франківськ, 2016.
22. Мазур О.С. Цивільне право України : навч. пос. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.
23. Гришаев С.П. Наследственное право : учебно-практическое пособие. Москва : Проспект, 2011.
24. Черемных Г.Г. Наследственное право : учебник для СПО. Москва : Издательство Юрайт, 2017. 516 с.
25. Лисица В.Н. Наследственное право : монография. Новосибирск : Новосибирский гос. ун-т, 2011. 351 с.
26. Серебровский В.И. Избранные труды. Москва : Статут, 1997. 558 с.
27. Цивільне право України : підручник / Є.О. Харитонов, Н.О. Саніахметова. Київ : Істина, 2005.
28. Понікаров В.Д., Попова С.М., Назаренко Д.В. Цивільне право : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 196 с.
29. Ленковская Р.Р. Наследственные правоотношения: понятие и содержание. *Социально-политические науки*. 2017. № 4. С. 47.

Havrik R. Theoretical and legal problems of definition of the concept and subject of inheritance law

In the scientific article the author considers the main theoretical and legal approaches to defining the concept of inheritance law as a sub-branch of civil law and its subject. Based on the research conducted in the scientific article, it is established that the definition of the concept of inheritance law can be reduced to three approaches: its definition as a right in the objective and subjective sense; his understanding of inheritance law only in the objective sense; its definition only as a legal relationship that arises between the heirs without including in its composition of legal relations with the participation of notarial, municipal and state bodies, which are designed to promote the implementation of inheritance rights (which are a separate component of civil law). The author notes that inheritance law is a sub-branch of law, a set of civil law rules that regulate inheritance and related legal relations (inheritance law in the objective sense), a set of rights and obligations that the heir has in common. connection with the discovery of the inheritance and its subsequent acceptance of the inheritance or refusal of such acceptance (inheritance law in the subjective sense). The author concludes that all the above definitions of inheritance law link the emergence of inheritance with such a legal fact as the death of the testator and the inheritance should include all legal relations related to inheritance, ie as a legal relationship to determine the will of the testator to dispose of their own property. in case of his death, and further consideration of this will in the process of inheritance by law, the actual legal relationship for the implementation of the heirs of their inheritance rights, as well as hereditary procedural legal relations. According to the author, the actual implementation of these legal relations will take place only after the death of the testator, and the legal relationship to make and certify the will is hereditary, because the testator is alive and there is no hereditary succession, but when making a will the potential testator creates a direct basis his death.

Key words: *inheritance law, inheritance legal relations, inheritance, inheritance rights, hereditary process.*